

Hamdi Namık Gör (1880-1957)

13 Ekim 1880 yılında bugün Kuzey Makedonya sınırları içinde yer alan Debre-i Balâ'da doğmuştur. Babası Edirne Hamidiye Mektebi Katip Muavini olan K r Paşazade İbrahim Hulusi Efendidir. İlk eğitimine İptidai mektebinde dini dersler alarak başlamıştır. Arkasından Edirne Mülki İdadi Mektebi'nin rüştiye kısmında düzenli olarak "ulum ve f nun" dersleri almıştır. Rüştiye kısmını başarı ile tamamlayıp, İdadi kısmında 1 yıl okuduktan sonra, şahadetnamesini ve tasdiknamesini alarak İstanbul'a gitmiş ve Mülkiye Mektebi'nde başladığı eğitimi 1900'de  li kısmından mezun olarak tamamlamıştır. Mülkiye'de idare eğitimi almıştır.

Hamdi Namık Bey mezun olduktan sonra hemen memuriyete atanmamıştır. Bu nedenle 29 Ekim 1900'de ilk olarak maaş almadan -staj yapmak için olsa gerek- Selanik'teki Ziraat Bankası şubesinde çalışmaya başlamıştır. 4 ay burada çalıştıktan sonra bu kez de askeriyeye erzak tedarik içinde alışan Debreli Müteahhit İsmail Efendi'nin Grebina'daki ticarethanesinde 17 Mart-1 Haziran 1901 tarihleri arasında çalışmıştır. Bu tarihten sonraki 6 ay süresince ne işle uğraştığı bilinmemektedir. Devlet memurluğuna ataması henüz yapılmadığı için İstanbul'da 1888'de açılmış olan Hususi Burhan-ı Terakki Mektebi'nde Ocak 1901-Temmuz 1902 arasında fahri olarak Osmanlıca ve Farsça  ğretmenliği yapmıştır. Özel sektörlerdeki bu tecrübelerinden sonra nihayet 20 Temmuz 1902 yılında Gelibolu Sanağı'na bağlı olan Mürefte Kazası'na Tahrirat Katipliği'ne 400 kuruş maaşla atanmıştır. Bu ilk görevi sadece 5 ay sürmüş ve 14 Ocak 1903'te Edirne Vilayeti G m lcine Sanağı'na bağlı İskeçe Kazası'nın Tahrirat Kitabet Kaleminde g revlendirilmis; 5 ay da burada kaldıktan sonra 4 Mayıs 1903'te 480 kuruş maaşla yine aynı vilayetin Dedeağaç Sanağı'na bağlı olan Dimetoka Kazası'nda Tahrirat Katipliği görevlerinde bulunmuştur. Dimetoka'da görevli olduğu dönemde 2 Nisan 1904'te "Askeriye'ye vaki hizmetlerine istinaden" kendisine askeriyede Binbaşılık rütbesine karşılık gelen ve mülkiye memurlarına verilen "S lise" rütbesi verilmiştir. Görevinde çok başarılı görüldüğünden bu kez de "h sn  hizmetine istinaden" 17 şubat 1905'te padişah tarafından, ilmiye ve askeri mensuplarının üstün hizmet ve başarılarından dolayı verilen en küçük nişan olan "beşinci rütbeden mecidiye nişanı" verilmiştir. Yöneticilerin memnuniyetinden dolayı Dimetoka'daki görevinde 5 yıl gibi uzun bir süre kalmıştır.

G revindeki başarısı onun 15 Temmuz 1908'de 600 kuruş maaşla e Nahiye Müdürü olarak atanmasını sağlamıştır. 1,5 yıl süren bu memuriyetinden sonra, 19 Eylül 1910'da bu kez doğduğu yerden oldukça uzakta olan şam Eyaleti'ne bağlı Humus Sanağı'nın Tahrirat Müdürlüğü'ne atanmıştır. Bu görevinde sadece bir yıl kaldıktan sonra 18 Kasım 1911'de Kosova Eyaleti sancak merkezi olan İpek kasabasının Tahrirat Müdürü olarak g revlendirilmis. 17 Eylül 1912'de Dedeağaç Tahrirat Müdürü olarak kısa bir süre görev yaptıktan sonra 15 Temmuz 1913'te Sinop Tahrirat Müdürü olarak gönderilmiştir. Her görev yerinde birer yıl hizmet vermesine rağmen Sinop'ta iki yıl görev yapmış, bu

Hamdi Namık G r

sırada Mutasarrıf Vekilliği görevinde de bulunmuştur. Sinop'ta görev yaptığı sırada kendisine Donanma-i Osmanî Muavenet-i Milliye Cemiyeti'ne yardımları ve katkıları olanlara padişahın emriyle teşekkür belirtisi olan "Nikel Donanma-i İane Madalyası" verilmiştir.

I. Dünya Savaşı'nın ikinci yılına girildiği sıralarda 13 Ekim 1915'te Menteşe Tahrirat Müdürlüğü'ne getirilmiş ve bir süre bu görevde kalmıştır. Menteşe'de bulunduğu sırada dört ay Menteşe Sultanisi'nde Farsça dersi de vermiştir. 13 Ocak 1917'de Tahrirat Müdürü olarak son görevi olacak olan Karesi'ye atanmıştır. 17 Nisan 1918'de ise ilk kez kaymakamlık göreviyle Suriye yollarına düşmüştür. İlk olarak Halep Vilayeti'nin kazası olan Münbiç'te kaymakam olarak bulunmuş, aynı yılda yine Halep'e bağlı olan Bab kazasında kaymakam vekilliği görevinde bulunmuştur.

Mondros Mütarekesi sürecinde Suriye bölgesinde geçiren Hamdi Namık Bey, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkıp Milli Mücadele hareketini henüz başlattığı günlerde 11 Haziran 1919'da o tarihte Kastamonu vilayetine bağlı olan Ayancık Kazası Kaymakamlığı'na atanarak nihayet Anadolu'ya dönebilmiş ve ilk günden itibaren mücadeleye destek vermeye başlamıştır. Ayancık'ta görev yaptığı sırada Kastamonu Valisi İbrahim Hakkı Bey ile Temsil Heyeti'ne en başından beri bağlı oldukları için özel şifreli telgraflarla haberleşiyorlardı. Bu dönemde İstanbul Hükümeti tarafından çağırılan İbrahim Hakkı Bey, Mustafa Kemal'in ve Hamdi Namık Bey'in uyarılarına rağmen, İstanbul'a gitmiş ve Dahiliye Nazırına olan biteni anlatmıştır. İstanbul'dan arkadaşından gelen mektupla hakkında soruşturma açıldığını öğrenen Hamdi Namık Bey, azlini önlemek için izin alıp İstanbul'a gitmiştir. Azil edilmemekle birlikte Ayancık'taki görevine dönmesine izin verilmeyerek, Geyve, İznik ve Biga kazalarından birini seçmesi istenince hem İstanbul'a yakın olmak hem de savaş güzergahında bulunmak istediğinden dolayı İzmit Sancağı'na bağlı Geyve kazasını yeni görev yeri olarak seçmiştir. Ancak bu atama Sivas Kongresi'nin sonrasında mümkün olmasına rağmen, harcırahını alamadığı için yaşadığı ekonomik sıkıntılar nedeniyle görev yerine gitmesi bir süre gecikmiştir.

Hamdi Namık Bey, İzmit'e gelmiş ve Mutasarrıf Ali Suat Bey'in yanına gitmiş ve Temsil Heyeti ile İzmit Livası adına haberleşmeyi sağlayan Hüseyin Sırrı Bey ile görüşmeden Geyve'ye gitmemesi talimatını almıştır. Bu arada Sırrı Bey onu otelde ziyaret etmiş ve Mustafa Kemal'in, görevden alınan Geyve Kaymakamı Hazım Bey'in Temsil Heyeti emrine girdiğinden dolayı azledildiğini, bu nedenle görevinde kalmasının sağlanmasını ve yerine atanan Hamdi Namık Bey'in başka bir kazaya tayin edilmesini isteyen telgrafını göstermiştir. Hamdi Namık Bey, Hazım Bey'in görevden alınma nedeninin milli harekete katılması değil, Mülkiye müfettişlerinin saptadığı suistimaller olduğunu ileri sürerek bu görevi almasının bir onur meselesi haline geldiğini, Mustafa Kemal Paşa'nın bu göreve kabulüne razı olması için rica edilmesini istemiştir. Mustafa Kemal Sivas'ta arkadaşlarına sorarak Hamdi Namık Bey'in güvenilir olduğu bilgisini aldıktan sonra onun Geyve'de göreve başlamasına izin vermiş ve Hazım Bey de İznik'te görevlendirilmiştir.

Hamdi Namık Bey kaymakam olarak göreve başladıktan sonra ilk işi Geyve ve çevresinde asayişin sağlanması olmuştur. Geyve Milli Mücadelede İstanbul'dan Ankara'ya geçişte en önemli noktaydı ve buranın güvenli olması, milli harekete destek vermek için Ankara'ya geçenlere destek sağlanması ve İstanbul'dan Anadolu'ya zararlı kimselerin geçmesinin engellenmesi için bir merkez görevi görüyordu. Bölgede İttihat ve İtilafçı kavgasını ortadan kaldırmak asayişin sağlanması açısından gerekliydi. Böylesine önemli bir bölgede kaymakamlık görevi yapan Hamdi Namık Bey, gelir gelmez halkı toplayarak ülkenin ve bölgenin içinde bulunduğu durumu halka anlatarak, bölgede asayişin sağlanmasının önemine dikkat çekmiş ve el birliği ile çalışmanın gerekliliğine vurgu yapmıştır. Halka hitaben yaptığı bir konuşmada; "ben İttihatçı doğdum ve İttihatçı öleceğim" sözleriyle İttihatçı kimliğini ifade etmiştir. Hamdi Namık, ayrılıkların ve anlaşmazlıkların ülkenin işgalden kurtarılmasından sonra söz konusu edilmesini, şimdilik herkesin tek

amacının vatanın işgalden kurtarılmasına hizmet olması gerektiğini savunmuş ve halkı ikna etmeyi başarmıştır. Hristiyan nüfusun fazla olduğu Geyve’de asayişi sağlamayı ve bölgeyi Kuvâ-yı Milliye emrinde tutmayı başarmıştır. İstanbul’un işgali sıralarında İzmit’te en güvenilir yer Geyve Kazası’ydı.

Hamdi Namık Bey, Geyve’de sadece bir kaymakam olarak idari görev yapmamış, aynı zamanda hem Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanlığı hem de bölgede oluşturulan milis güçlerin başında bulunmuştur. Geldiği ilk günden itibaren Mustafa Kemal’den aldığı emirleri yerine getirmiş, Geyve Boğazı’nın ve santralin tutulması, İngiliz işgalinin genişlemesine engel olmak için demiryolu veya köprülerin bozulması, Geyve tren istasyonundaki İngiliz güçlerine baskın yapılması, Adapazarı’ndaki Kuvâ-yı Milliye destek verilmesi gibi önemli işleri bizzat yürütmüştür. Kendi deyimiyle “İstanbul ve Anadolu arasında aylarca kapıcılık ve bekçilik” yapmıştır. Mustafa Kemal ile her akşam telgraflaşarak İstanbul’dan aldığı haberleri iletmış ve İstanbul’un işgaliyle yoğunluk kazanan Ankara’ya geçişlerin güven içinde yapılmasını sağlamıştır. İstanbul’dan gelen mebus, memur ve sivil kimselerin dinlenmeleri ve ihtiyaçlarının karşılanması için Geyve İstasyonu’nda iki otel hazırlamıştır. İstanbul’dan Adapazarı yoluyla gelenler burada ağırlanıyor, sonra da araç temin edilerek Ankara’ya gitmek üzere Bilecik’e sevk ediliyordu. Geyve’de güven içinde Ankara’ya geçirdiği kişiler arasında Halide Edip ve Dr. Adnan, Yunus Nadi, Hüseyin Avni, Yusuf Kemal, Rıza Nur, Cami Bey, Abdullah Azmi, Ali Rıza Bey, Hüsrev Bey gibi milli harekete destek veren daha pek çok önemli sima vardır.

Mustafa Kemal’in emriyle yaptığı Mekece Köprüsü’nün kısmi imhası ve tren istasyonundaki baskın nedeniyle İngilizler çekilme zorunda kaldıkları için, İstanbul Hükümeti bu yaşananları Geyve’de isyan olarak nitelendirmiş ve Hamdi Namık Bey Divan-ı Harbe sevk edilmiştir. Gıyabındaki yargılama sonucu görevinden azledilmesinin yanı sıra gıyabında idam cezası verilmiştir. Ancak Mustafa Kemal bu kararı tanımayarak, ondan görevinin başında kalmasını istemiştir. Bu sırada Hamdi Namık Bey, İstanbul’dan gelip Anadolu’ya geçmek isteyenlerin kimliklerinin kontrol edilmesi için Doğançay Köyü’nde bir karakol kurulmasını sağlamıştır.

Ali Fuat Paşa, kendisini Bilecik’e çağırarak, Bilecik Mutasarrıflığını teklif etmiş olmasına rağmen Hamdi Namık Bey kabul etmemiştir. Bunun nedeni olarak Geyve’yi ve çevresini iyi tanınmasına ve bölgede sevilip sayılmasına rağmen, Bilecik şehrini tanımamasını göstermiştir. Bu tekliften kısa bir zaman sonra I. TBMM’ye İzmit mebusu seçilmiştir. Ailesini Geyve’de bırakarak 22 Nisan 1920’de Ankara’ya gelmiştir. I. TBMM’nin açılışında hazır bulunan mebuslardan biridir. Bir süre Ankara Muallim Mektebi’nde diğer mebuslarla birlikte kalmıştır. Düzce’de olayların büyümesi ve İstanbul Hükümeti’nin Geyve Boğazını zorlaması üzerine Geyve’de bulunan arkadaşlarının yardımıyla ailesini Ankara’ya getirtmiş ve ev tutarak onlarla kalmaya başlamıştır. Hamdi Namık Bey I. TBMM’de en etkin mebuslardan biridir. 1920-1923 döneminde 19’u gizli oturumda olmak üzere 196 konuşma yapmıştır. 19 soru ve 1 gensoru önergesi vermiştir. I. TBMM’de Kavanin-i Maliye, Umur-u Nafia, Dahiliye, Posta ve Telgraf ve Kanun-i Esasi encümenliklerinde görev yapmıştır. 3 yıl boyunca Dahiliye Encümenliğinin sözcülüğünü ve Posta ve Telgraf Encümenliğinin başkanlığında bulunmuştur. Meclis’te başta idari konular olmak üzere görüşülen yasa tasarıları ve önergeler konusunda görüşlerini açıklamaktan ve eleştirilerini dile getirmekten çekinmemiştir. Bununla birlikte zaman zaman görevli olarak cepheye gitmiş ve izlenimlerini Meclis’te mebuslara açıklamıştır.

Hamdi Namık Bey’in öncülük ettiği önergeleri içinde ilk öne çıkanı 15 arkadaşı ile birlikte 13 Mayıs 1920 tarihinde Sadrazam Damat Ferit Paşa, kabinesi ve onlara hizmet edenlerin “Hiyanet-i Vataniyye Kanunu’nun 1.ve 2. maddelerine göre gıyaben yargılanmaları hakkında” vermiş oldukları önergedir. Bu önergenin tartışılarak Damat Ferit Paşa’nın vatan haini ilan edilerek vatandaşlıktan çıkarılma kararı alınmasında etkili isimlerden biridir. Ayrıca

olağanüstü mahkemeler olarak görev yapan İstiklal Mahkemeleri hakkındaki kanunların çıkarılmasında ve düzenlenmesinde Hamdi Namık Bey'in önemli katkıları olmuştur. İzmit'in İngiliz işgalinde olması nedeniyle kazaların İzmit Livası ile bağlantıları kesildiği için Geyve'nin İzmit Liva merkezi olması konusunda önerge vermiştir. Bu önerge kabul görmemesine rağmen, Geyve'nin dönem boyunca hep Milli Mücadele hareketinin merkezi olarak kaldığını ve kaymakam olmasa bile Hamdi Namık Bey'in Geyve'yi daima gözettiğini göstermektedir.

Hamdi Namık Bey İttihatçı bir çizgiden gelmesine rağmen, TBMM'deki faaliyetlerinde belli bir grupta veya düşünceyle sürekli birlikte hareket ettiğini söylemek mümkün değildir. Bununla birlikte anılarında TBMM'nin ihtiyacı olan para ve silahı sağlamak amacıyla Yeşil Ordu'yu kurduklarını ve hatta ilk toplantıyı da kendi evinde yaptıklarını belirtmektedir. 1922'de kurulan II. Müdafaa-i Hukuk Grubu üyeleri arasında da ismi geçmektedir.

Hamdi Namık Bey, 1923'teki II. TBMM seçimlerinde aday gösterilmemiştir. Mustafa Kemal'in en çok sevdiği mebuslardan biri olduğu halde seçimlerde aday gösterilmemesini Meclis'te yaptığı eleştiriler ve sivri diline bağlamıştır. Mebusluğu sona erdikten sonraki 1 yıl süreyle devlet memuriyetine atanmayı beklemiştir. 31 Mayıs 1924 tarihinde İmar ve İskân Vekâlet'ine bağlı Kastamonu merkez olmak üzere Sinop, Çankırı, Ankara, Kayseri ve Yozgat İskan Bölgesi Müdürlüğü'ne atanmıştır. Bu görevi 4 ay sürmüştür. 26 Eylül 1924'te bu kez Karesi İskan Bölgesi Müdürü olarak ataması yapılmıştır. 8 ay süren bu görevden sonra 5 Mayıs 1925 tarihinde Mülkiye Müfettişliğine atanmış ve 2 yıl görev yaptıktan sonra 1 Haziran 1927'de emekliye ayrılmıştır.

Hamdi Namık Bey emekli olduktan sonra kurucusu olduğu Halk Fırkası'nın kendisini yalnız bıraktığından yakınmaktadır. Hayatının son yıllarında ekonomik olarak ciddi sıkıntılar yaşadığı için 1948 yılında Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye bir mektup yazarak Borsa Komiserliği veya Etibank İdare Meclis azalığına atanmasını istemiştir. Ancak bu talebi kabul görmemiştir. 16 Şubat 1957'de Ankara'da hayata gözlerini yuman Hamdi Namık Bey, evli ve 4 çocuk babasıdır. Bulgarca, Arnavutça, Farsça dillerini bilmekteydi.

Esmâ TORUN ÇELİK

KAYNAKÇA

Arşivler

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı

Osmanlı Arşivi (BOA)

BOA BEO H 512-338336, H.06-07-1336

BOA DH.MKT 1281-21, H.18-07-1326

BOA DH.MKT 1277-10, H. 12-07-1326

BOA BEO 4572-342854, H. 08-08-1337

BOA İ. DUİT 46-102, H.05-07-1338

BOA İ. DUİT 47-128, H.07-08-1337

BOA DH.MKT 1008-45, H. 20-07-1323

Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA 030.11.1.0/5.14.7, 14.05.1924

BCA 030.11.1.0/13.19.2, 05.05.1925,

BCA 030.1.0.0/42.252.4, 17.07.1948

Araştırma-İnceleme Eserler

ALDAN, Mehmet, **Ulusal Kurtuluşumuzda Atatürk Yolunda Yöneticiler**, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2001.

AYBARS, Ergün, **İstiklal Mahkemeleri**, İzmir, İleri Kitabevi Yayınları, 1995.

GÖR, Hamdi Namık, **İstiklal Mucizesi**, Ankara, Ege Matbaası, 1956.

KALYONCU, Hatice, I. Dönem TBMM İzmit Milletvekili Hamdi Namık (Gör) Bey (1920-1923), **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003.

KAYICI, Halûk, **Sâlnâmelere Göre İdarî, Sosyal ve Ekonomik Yapısıyla Edirne Sancağı**, Edirne, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2013.

KILIÇ, Selda, "1920 Meclis'inde İzmit Milletvekili Hamdi Namık Bey," **Gazi Süleyman Paşa ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu III**, C.II, Kocaeli, 2016, s.1161-1181.

Objektiften Yansıyanlarıyla Sultan Abdülhamit Döneminde Eğitim, ed. Cezmi Eraslan, İstanbul, Üsküdar Belediyesi, 2017.

SOFUOĞLU, Adnan, **Milli Mücadelede Kocaeli**, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2006.

TORUN, Esmâ vd, **İzmit Milletvekilleri 1920-1927**, Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi Yayınları, 2006.

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Devre, (1920-1923), Ankara, TBMM Matbaası.

TBMM Gizli Celse Zabıtları, C.I-IV, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1985.

Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I. Dönemi 1919-1923, C.III, Ankara, TBMM Vakfı Yayınları, 1993.

Metin Görseli:

<https://vekillerimiz.com/vekil/hamdi-namik-bey-gor-229/>

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hamdi-namik-gor-1880-1957/?pdf=7553> adresinden erişilmiştir